

Asia: VN/34692/2024

Lausuntopyyntö toimeentulotuen kokonaisuudistuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Velvoitteeseen ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi, velvoitteeseen hakea ensisijaista etuutta ja perusosan alentamiseen liittyvä lausuntopalaute:

Järjestelmän lainapainotteisuus ja siitä seurannut opintovelkojen kasvu rasittavat opiskelijoiden ja nuorten aikuisten taloudellista tilannetta, mutta näkyvät Kansaneläkelaitoksen vastuulle tulevissa takausvastuu- ja korkoavustusmenoissa. Vuonna 2024 KELA peri 112 miljoonaa maksamatonta opintolainaa. Määrä lähes viisinkertastui vuodesta 2020.

Perusosan suuruuteen liittyvä lausuntopalaute:

SYL pitää valitettavana, että toimeentulotuen perusosan tasoa leikataan, vaikka leikkaus onkin vähäinen. Tarkemmin SYL ei kuitenkaan lausu asiasta.

Tiedon saamiseen ja luovuttamiseen liittyvä lausuntopalaute:

Ei lausuttavaa

Kunnan rahoitusosuuden lisäämiseen liittyvä lausuntopalaute:

Ei lausuttavaa

Asumismenojen tarkentamiseen liittyvä lausuntopalaute:

Ei lausuttavaa

Vaikutusten arviointiin liittyvä lausuntopalaute:

Ei lausuttavaa

Muu lausuntopalaute:

SYLin käytettävissä olevien, tammi-helmikuuta 2023 koskevien tietojen perusteella tänä kahden kuukauden ajanjaksona 9490 henkilöä, joiden pääasiallisesti toiminnaksi oli määritelty opiskelija tai koululainen, sai toimeentulotukea. Näistä valtaosa oli ammatillisten oppilaitosten opiskelijoita,

pienempi osuus lukio-opiskelijoita ja pieni vähemmistö korkeakouluopiskelijoita, joiden joukossa korostuivat ammattikorkeakoulujen opiskelijat.

Valtaosa toimeentulotukea saavista opiskelijoista (5041 henkeä) sai toimeentulotukea samanaikaisesti opintotuen kanssa. Syynä toimeentulotukioikeuteen oli erityisesti toisen asteen opiskelijoilla se, että heidän kohdallaan opintolainaa ei huomioitu tulona toimeentulotukioikeuden laskelmassa, koska tuen saaja on alaikäinen, mikään pankki ei myönnä heille opintolainaa tai se olisi hänen henkilökohtaiseen tilanteeseensa nähden kohtuutonta. Opintolaina huomioitiin tulona 1208 opiskelijan toimeentulossa, mutta siitä huolimatta heidän tulonsa jäivät niin pieniksi, että oikeus toimeentulotukeen syntyi.

Muut 4449 toimeentulotukea saavaa opiskelijaa eivät saaneet opintotukea tarkasteltujen tammi-helmikuun aikana. Heidän kohdallaan opintotuki on saattanut tulla käytetyksi kestoaltaan loppuun, oikeus opintotukeen on lakkautettu esimerkiksi opintojen riittämättömän etenemisen tai opintotuen saantia estävän toisen etuuden vuoksi tai heillä ei ole ollut oikeutta opintotukeen alkujaankaan esimerkiksi riittämättömän Suomessa oleskelun keston vuoksi. Tässäkin ryhmässä korostuvat ammatillisen koulutuksen opiskelijat korkeakouluopiskelijoiden ollessa huomattavan pieni vähemmistö.

SYL arvioi, että kaikkiaan toimeentulotukeen ehdotetut muutokset vaikuttavat kuukausittain joihinkin satoihin yliopisto-opiskelijoihin, joista noin kolmannes saa toimeentulotukea opintotuen ohella ja kaksi kolmannesta joko opintotuen päättymisen tai lakkautuksen jälkeen taikka niin, etteivät ole milloinkaan saaneet opintoetuuksia. Jälkimmäisellä ryhmällä saattaa olla oikeus myös muihin sosiaalietuuksiin toimeentulotuen ohella.

Tuomisto Sakari
Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry